

המערכה בלבנון בעיני הציבור

עידית שפרן גיטלמן וענת שפירא | 7 בדצמבר, 2025 | גיליון 2068

אירועי ה-7 באוקטובר 2023 לא רק טלטלו את הביטחון הלאומי של ישראל, אלא גם ערערו באופן חסר תקדים את אמון הציבור במערכות המדינה ובראשן צה"ל. במציאות זו התפתחה המערכה בצפון, שהחלה כמשנית בסדר היום האסטרטגי אך הלכה ותפסה מקום מרכזי בתודעה הציבורית. היחס כלפי הלחימה מול חזבאללה – מהכלה והבלגה ועד הסלמה ניכרת – נתפס בעיני רבים כמבחן מתמשך ליכולת המערכת ללמוד מהכישלון החמור בדרום, לספק ביטחון ממשי לצד תחושת ביטחון לאזרחים ולשקם את אמון האזרחים. במאמר זה נבחנת הדינמיקה שבין התפתחות הלחימה בצפון לבין התפתחות תחושת הביטחון והאמון הציבורי, ואת האופן שצעדי הצבא והמדינה עיצבו מחדש את היחסים בין הצבא לחברה בכל האמור לזירה הצפונית.

הצפון כזירה משנית. שמירת הזירה מתחת לסף מלחמה

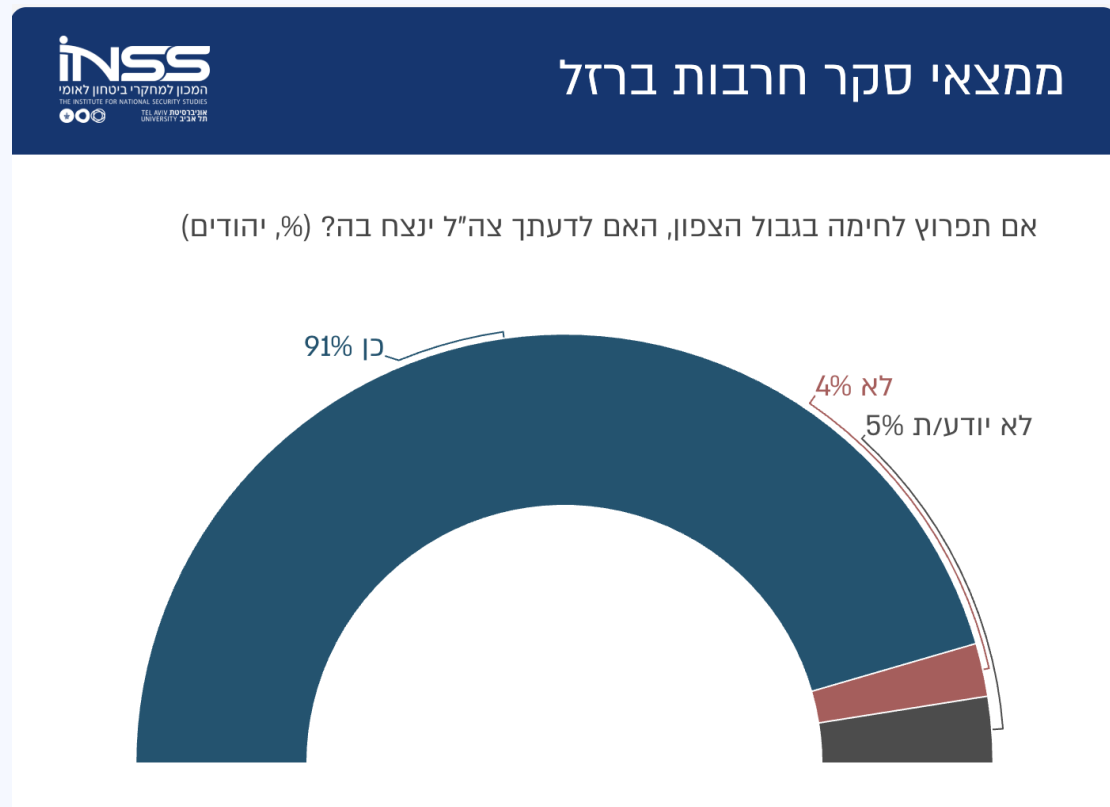
טרם מתקפת ה-7 באוקטובר נדמה היה כי בקרב הציבור הישראלי ובממסד הבטחוני התקיים קונצנזוס שלפיו האיום הביטחוני הקונבנציונלי המרכזי נשקף לישראל מגבולה הצפוני מצד חזבאללה, לא מצד חמאס. בעוד מעטים בישראל הכירו את כוחות הנוח'בה של חמאס, רבים ידעו מיהם כוח רדואן ומדוע הם מהווים איום משמעותי. על רקע תחושת האיום הקשה נשמעה לא אחת ביקורת, הן על מדיניות ההכלה וההבלגה של ממשלת ישראל, אשר בחרה לא להתעמת עם חזבאללה - למשל עקב הצבת אוהלים בהר דב, שיגור כטב"מים לעבר אסדות הגז ופיגוע בצומת מגידו - והן על חוסר הקשב מצד מערכת הביטחון לתלונות תושבי הצפון על אינדיקציות לחפירת מנהרות ואיומים מצד פעילי חזבאללה בסמוך לגבול.

תחושות אלו הובילו בשעות ובימים הראשונים של מלחמת "חרבות ברזל", שפרצה ב-7 באוקטובר, לחששות כבדים כי למתקפה הרצחנית של חמאס תתווסף מתקפה מתואמת מצפון. חששות אלה הובילו לפריסה מיידי של כוחות צבאיים ולפינוי ישובים הסמוכים לגבול עם לבנון. עם זאת, מסיבות שונות בחר חזבאללה לא להצטרף במלוא העוז למערכה נגד ישראל והסתפק בשיגורי רקטות וטילים לטווח גיאוגרפי מוגבל, כמו גם בניסיונות חדירה בודדים של חוליות מחבלים. לכן ניתנה בשבועות הראשונים למלחמה דירקטיבה לפיה הזירה הצפונית היא זירה משנית לעזה.

הדירקטיבה הברורה לשמור את הזירה הצפונית כמשנית ולנהלה כך שתשאר מתחת לסף מלחמה ותאפשר את הקדשת מרב תשומת הלב לזירה הדרומית, התקבלה בשבועות הראשונים למלחמה בהבנה בקרב תושבי הצפון. זאת בעיקר נוכח ממדי הטבח והטראומה שהותירה המתקפה על קיבוצי הנגב המערבי ועל רקע חשש תמידי מהתפתחות מלחמה רב-זירתית.

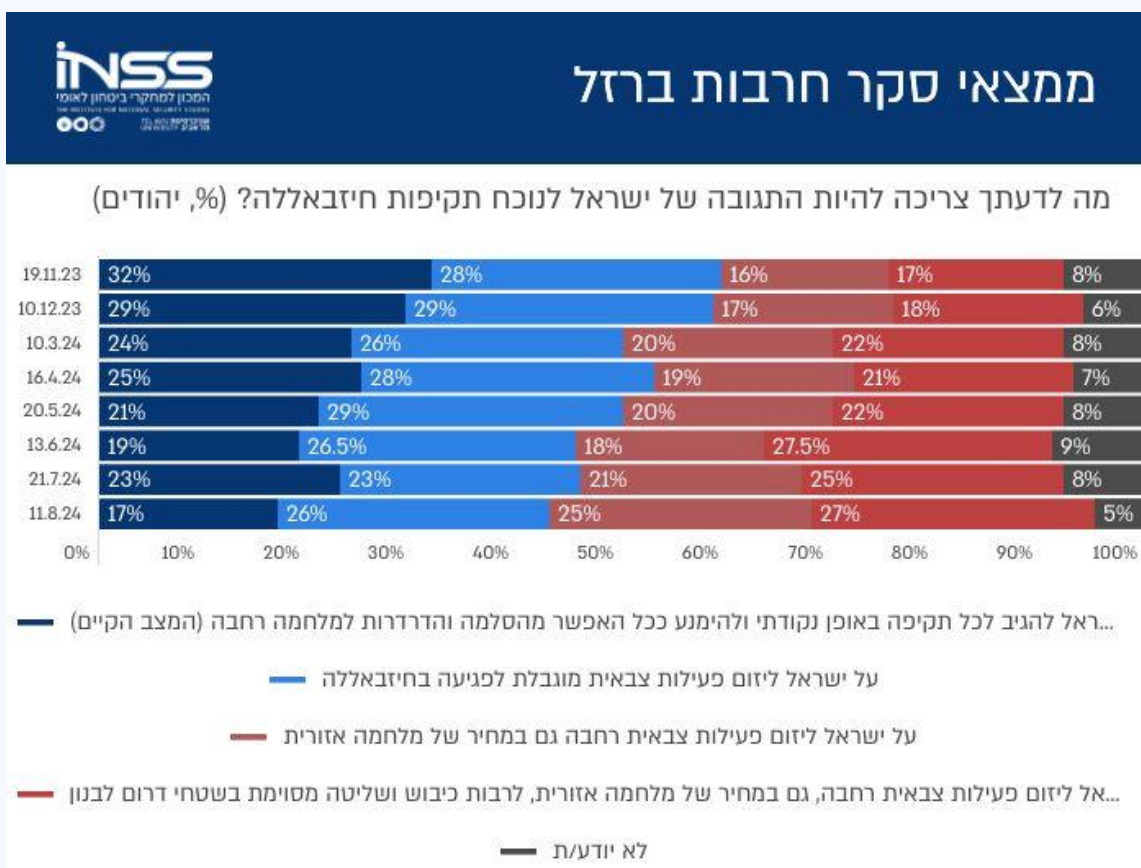
זאת ועוד, תחושת ההתכנסות סביב הדגל שאפיינה את ימיה הראשונים של מלחמת "חרבות ברזל" קיבעה גם את אמון בכך שבאם תפרוץ מלחמה בגבול הצפוני, צה"ל ינצח בה. זאת, חרף ההכרה בכך שכוח רדואן של חזבאללה הוא כוח מאומן ומיומן ושהלחימה בחזית זו עשויה להיות קשה. בסקר שנערך מספר ימים לאחר מתקפת חמאס, ב-15 באוקטובר 2023, למעלה מ-90 אחוז מהמשיבים בקרב הציבור היהודי השיבו בחיוב לשאלה "אם תפרוץ לחימה בגבול הצפון, האם לדעתך צה"ל ינצח בה".

תרשים מספר 1 - האם צה"ל ינצח בלחימה בצפון

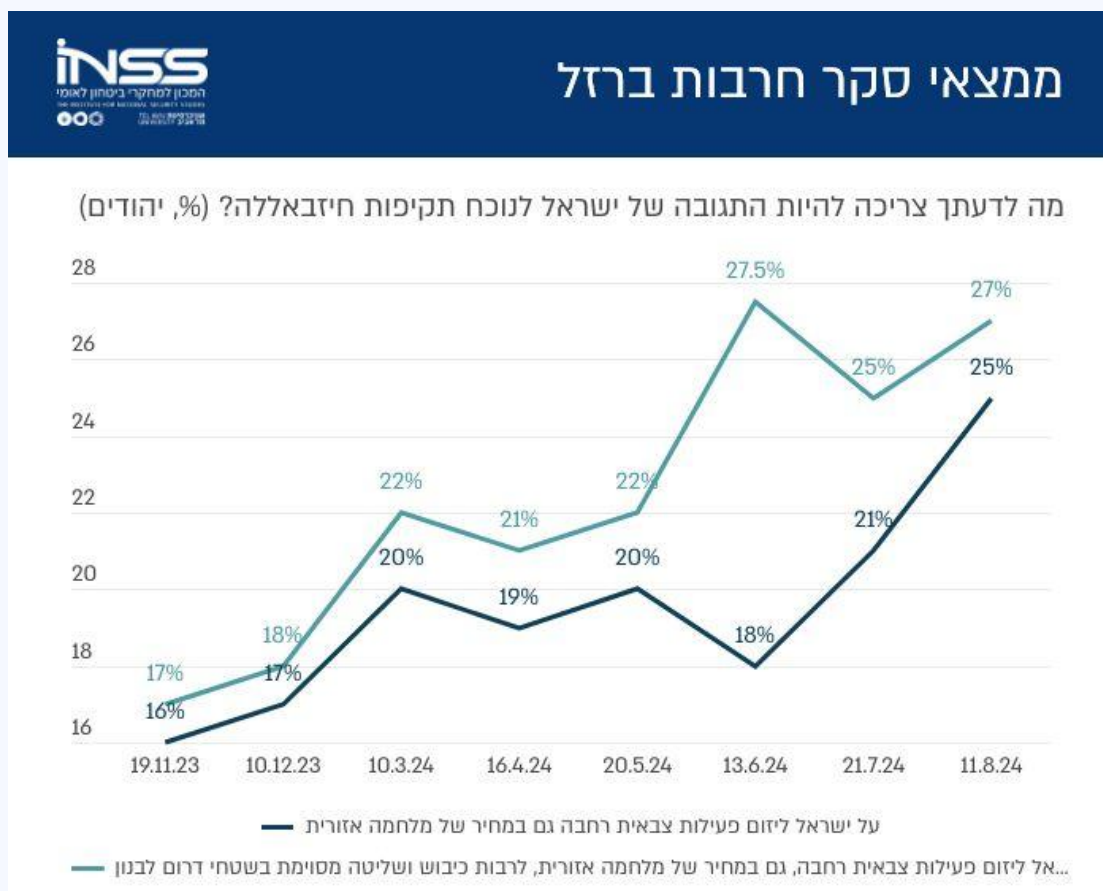

עם זאת, אף שגם חזבאללה נקט גישה שכונתה "מדיניות המשוואות", התנהלה כל העת לחימה בגבולה הצפוני של המדינה, וכך התקבע שלב "קרב ההגנה" מול חזבאללה. שלב זה נתפס בקרב הציבור משני היבטים עיקריים: מצד אחד, פינוי למשך תקופה ממושכת של תושבי הצפון מבתיים והרס רב ביישובים שנגרם בעטיין של התקפות חזבאללה, לצד הדירקטיבה לשמור את המערכה מתחת לסף מלחמה. כך התקבעה תחושה של הפקרת הגזרה, ובעיקר של הפקרת התושבים. על רקע זה, אין זה פלא כי ככל שחלף הזמן כך יותר ויותר משיבים לסקרים שנערכו על ידי המכון למחקרי ביטחון לאומי תמכו באימוץ מדיניות תגובה עצימה יותר כלפי חזבאללה - גם במחיר של מלחמה אזורית.

תרשים מספר 2 - מה צריכה להיות תגובת ישראל לתקיפות חזבאללה

תרשים מספר 3 – משיבים שסברו כי על ישראל ליזום פעילות צבאית רחבה

תפיסתו של אזור הצפון כפריפריה חברתית, אשר קדמה למלחמה, היוותה קרקע פורייה לתחושה שדין אחד לתל אביב ודין אחר לקריית שמונה. תחושה זו העמיקה במיוחד כאשר התקפות לעבר תל אביב נענו בתגובה שנתפסה חריפה, ביחס לתגובות מתונות הרבה יותר על תקיפות לעבר יישובי הצפון. שיאו של רגש זה הגיע בחודש יולי 2024, לאחר שפגיעת כטב"מ בתל אביב גררה תגובה נרחבת, בעוד יישובי הצפון ספגו עשרות פגיעות כטב"מים וטילים קודם לכן, שנענו במדיניות שנתפסה כהבלגה. כותרות רבות בעיתונים וברשתות החברתיות יצאו נגד המדיניות השונה.

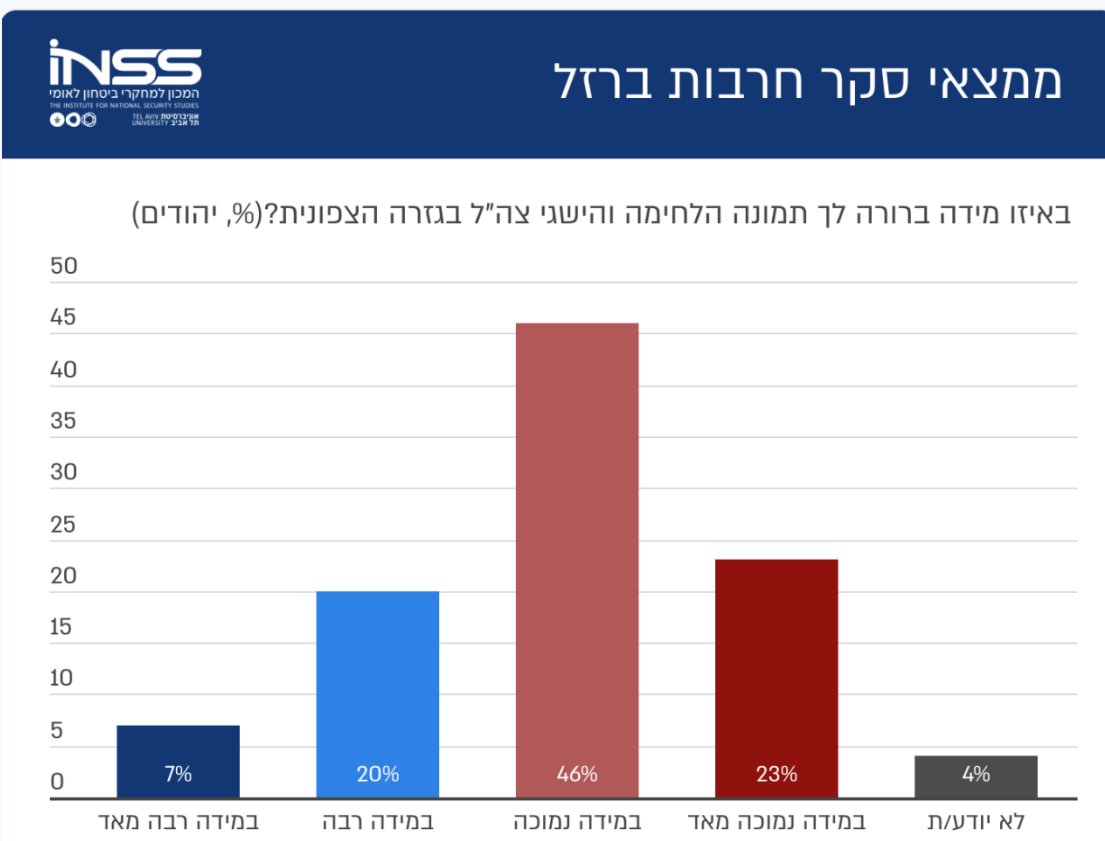
צה"ל תקף כשהמרכז היה על הכוונת - ובצפון זועמים: "מבצע שלום תל אביב"

הכטב"ם שנורה לתל אביב עצר את המדינה. עשרות כטב"מים לקריית שמונה מתקבלים בשקט תעשייתי

ליאת רון
עודכן לאחרונה: 19.7.2024 / 20:21

הממד השני של התפיסה הציבורית את קרב ההגנה נגע לתגובות שישראל כן ביצעה למתקפות חזבאללה. דובר צה"ל עדכן בעקביות על הישגים שבאו לידי ביטוי בעיקר בשורה ארוכה של חיסולים משמעותיים של חברים בדרג הפיקוד הבכיר בחזבאללה (הבכיר שבהם היה מפקד כוח רדואן, וויסאם טוויל, ב-8 בינואר 2024). עם זאת, משמעותם של הישגים אלו לא הוטמעה בתודעה הציבורית ובסקר שהתקיים במאי 2024, מרבית העונים לסקר (69 אחוזים בקרב משיבים יהודים) השיבו כי תמונת הלחימה והישגי צה"ל בגזרה הצפונית ברורה להם במידה נמוכה או נמוכה מאוד.

תרשים מספר 4 - בהירות תמונת הלחימה וההישגים בצפון:

לשני ממדים אלה – ראיית הצפון ביחס לשאר אזורי המדינה ופעילות צה"ל נגד חזבאללה - יש להוסיף את משבר האמון שנפער על רקע כשלונו של צה"ל להגן על אזרחי המדינה בבוקר ה-7 באוקטובר. לצד משבר האמון הכללי שהעמיק בין צה"ל לחברה הישראלית, תושבי הצפון חוו תחושה שרק המזל הוא זה שאחראי לכך שמתקפה דומה ואף חריפה מזו שהתרחשה בדרום הארץ לא התרגשה עליהם. כך למשל, בקבוצת מיקוד של תושבי הצפון שהתקיימה במכון למחקרי ביטחון לאומי ב-12 בדצמבר 2024, עלה נושא האמון ועבר כחוט השני בדברי המשתתפים: "בסוף, בשורה התחתונה יש פה דבר אחד – **אבדן האמון** של התושבים מול המדינה והצבא... אנחנו לא מאמינים, אנחנו לא סומכים ולכן אנחנו לא יודעים איך להחליט. נחזור כי אנחנו אוהבים" (מיכל). דברים דומים נאמרו על ידי יהל: "אנחנו יודעים בידיעה הברורה שלנו שזה היה יכול לקרות אצלנו ובמזל זה לא קרה ידענו שיש מנהרות. אמרו לנו שאנחנו מדמיינים". בראיון עומק שנערך עם ראש מרכז ידע גליל מזרחי, היא אמרה: "יש **חוסר אמון**...הדבר המרכזי שאנשים אומרים שאנחנו לא חוזרים כי אין תחושת ביטחון. כי החשדות התאמתו.. המנהרה הגיעה או לא הגיעה זה לא משנה. ילדים בראש פינה מספרים לנו איפה הם מתכוונים להתחבא כשיכנסו". עוד אמרה: "ילדים בני 13 אומרים בקבוצת מיקוד 'הממשלה לא סופרת אותנו'". ראינו גם איך מגיבים לטילים שונים. גם הספקות שהיו לתושבי קו העימות על המנהרות וכו', תחושת **חוסר אמון** גברה כי הצבא גילה את כל מה שהם אמרו." (ההדגשות אינן במקור).

תחושות אלה ובעיקר הימשכות הלחימה וכן העובדה שחרף התעצמות ההתקפות לעבר הצפון - הלחימה שם נותרה במסגרת דירקטיבה שנתפסה שמרנית ותגובתית, הובילו בהדרגה לביקורת גוברת וירידה במדדי אמון. כך למשל, בעוד שבתחילת המלחמה כ-90 אחוזים מהמשיבים היהודים סברו שאם תפרץ מלחמה בגבול הצפוני צה"ל ינצח בה, אמון זה נשחק ובחודש יולי 2024 רק 68 אחוזים מהמשיבים מקרב הציבור היהודי סברו שצה"ל ינצח במלחמה בצפון, אם תפרוץ.

הסלמה הדרגתית

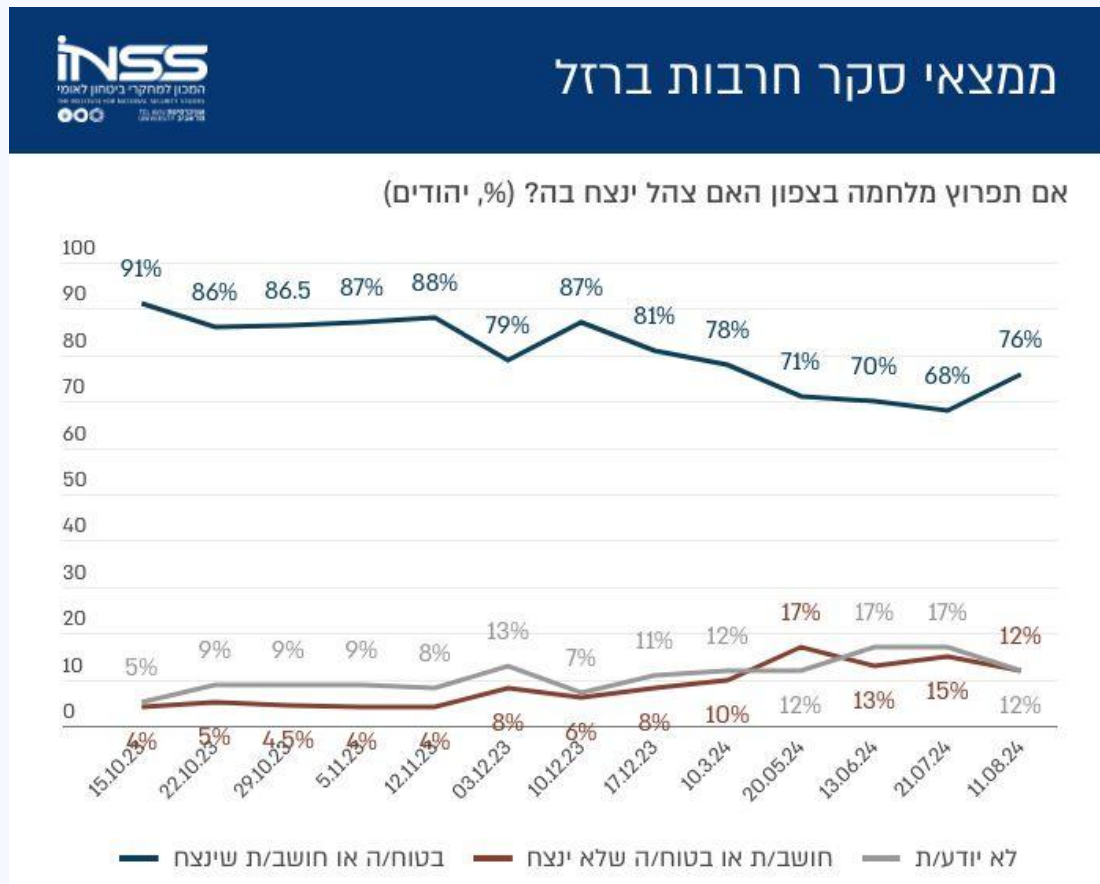
אחת מנקודות המפנה העקריות של הלחימה בצפון אירעה ב-27 ביולי 2024, כאשר רקטה ששיגר חזבאללה פגעה במגרש כדורגל ביישוב מגידל שמס וגרמה למותם של 12 נערים ונערות ולפציעתם של רבים אחרים. מספר ההרוגים הגבוה והיותם ילדים הובילו לתגובה ציבורית סוערת ולגינויים רבים, ונדמה היה כי עבור רבים בציבור הישראלי - הנכונות להכיל את מתקפות חזבאללה הגיעה לקצה והתחלפה בציפיה לתגובה עצימה, וזו אכן הגיעה. ב-30 ביולי 2024 הרגה ישראל את רמטכ"ל חזבאללה ויועצו הקרוב של חסן נסראללה, פואד שוכר, במה שסימן עליית מדרגה בתגובות הישראליות למתקפות חזבאללה. יצוין, כי בניגוד לבכירי חזבאללה אחרים, שמו של שוכר לא היה מוכר בקרב הציבור הישראלי וחלקים בציבור הישראלי לא הבינו את משמעות הפעולה. בתוך כך - בימים שאחרי החיסול, שוחררו חומרי מידע רבים שנועדו להמחיש לציבור הישראלי את בכירותו של המחוסל וכפועל יוצא מכך את משמעות חיסולו והשלכותיו.

התגובה העצימה שסימנה עבור הציבור שינוי תפיסתי ביחס ללחימה בצפון ולכן נכונות להגביר את עצימותה, באה לידי ביטוי בסקר שערך המכון למחקרי ביטחון לאומי באוגוסט 2024, לאחר החיסול.

בסקר זה ניכרה עלייה משמעותית בשיעור המשיבים היהודים שסברו כי אם תפרוץ מלחמה בצפון, צה"ל ינצח בה, כאשר 76 אחוזים מהמשיבים היהודים השיבו לשאלה זו בחיוב. זאת, לעומת 68 אחוזים שסברו כך חודש קודם, ביולי 2024.

תרשים מספר 5 - אם תפרוץ מלחמה בצפון, האם צה"ל ינצח בה?

הגברת עצימות הלחימה נמשכה, וב-25 באוגוסט 2024 פתח צה"ל במתקפת מנע נגד חזבאללה לאחר שלדבריו זיהה כוונה של הארגון לפגוע במתקנים אסטרטגים, בעיקר באזור הצפון וגם במרכז המדינה. גם במקרה זה, האופן שבו מוסגרה ההחלטה על המתקפה גרר דיון ציבורי-חברתי בדבר האפליה בין אופן התגובה למתקפות בצפון לבין התגובה למתקפות לעבר מרכז הארץ. זאת, היות שתחילה הוסבר שהמתקפה נועדה להשמיד משגרים שכוונו לעבר ערי המרכז, ורק בהמשך הוספה טענה כי תכלית המתקפה הייתה למנוע פגיעה במתקנים אסטרטגיים - רובם דווקא בצפון. בתגובה למתקפת צה"ל שיגר חזבאללה מאות רקטות לעבר ישובי הצפון.

אנשי הצפון במקלטים: "ספגנו את הירי במקום תושבי תל אביב"

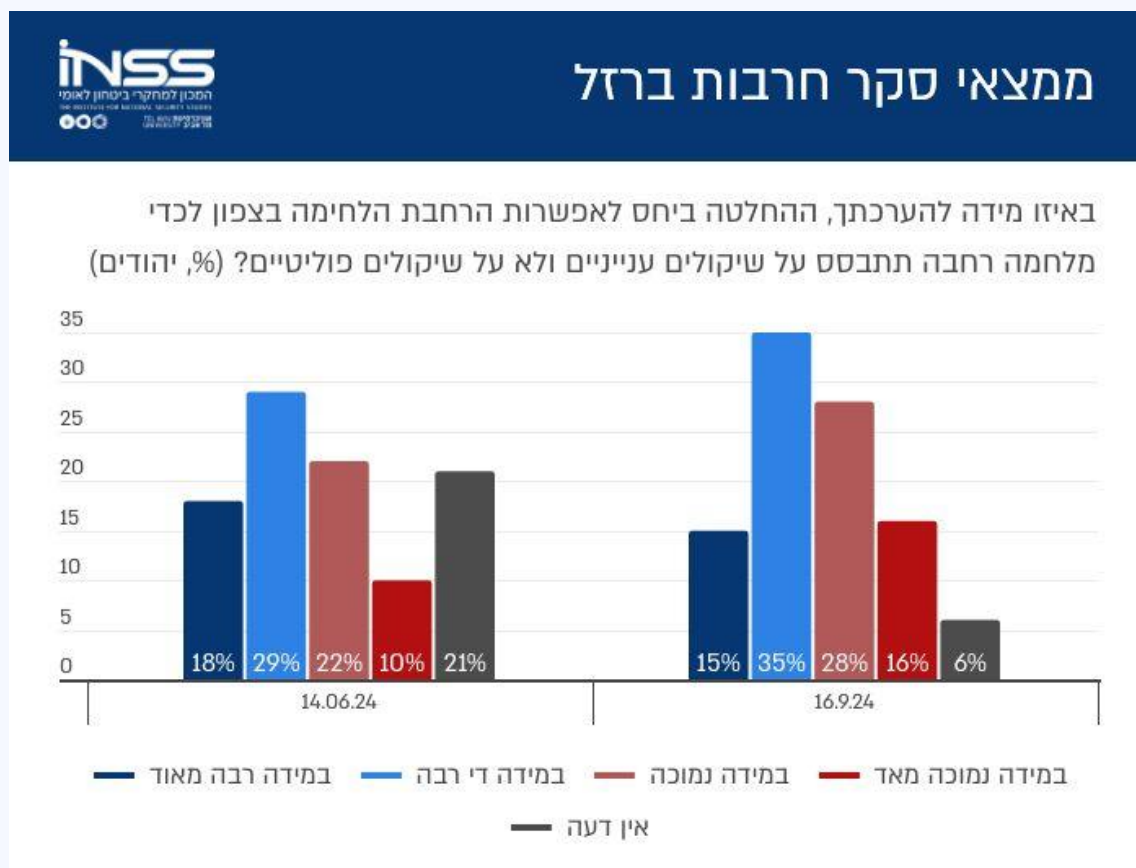
ליאת רון

25.8.2024 / 9:45

בצפון קיבלו הוכחה סופית: ישראל מפלה בין דם לדם. בזמן שסוכלה מתקפת טילים למרכז, בצפון ספגו מאות טילים: "מתקפת מנע והסרת איום על המרכז - כן. מתקפת מנע והסרת איום על הצפון - לא. משוואה פחדנית, פיגוע ברעיון הציוני"; עד כה הועבר לצפון פחות מחמישית מהכסף שהובטח

בימים שלאחר המתקפה והתגובה לה נמשכו שיגורי הרקטות לעבר יישובי הצפון והשיח בקרב האזרחים בדבר הצורך להגיב בצורה תקיפה יותר לתקיפות חזבאללה הלך וגבר. למרות זאת, בסקר שהתקיים בספטמבר 2024, אף ששיעור המשיבים שסברו כי החלטה על הרחבת המערכה בצפון לכדי מלחמה רחבה תתבסס על שיקולים ענייניים ולא על שיקולים פוליטיים נותר יציב, שיעור אלו שסברו כך במידה נמוכה או נמוכה מאוד עלה בצורה משמעותית. ייתכן שזאת על רקע תפיסה כי ההסלמה הינה פרי יוזמה ישראלית ולא בהכרח מהווה תגובה הכרחית להתפתחויות בעימות.

תרשים מספר 6 - השיקולים מאחורי הרחבת הלחימה בצפון:

מבצעי הביפרים ומכשירים הקשר ו"חיצו הצפון"

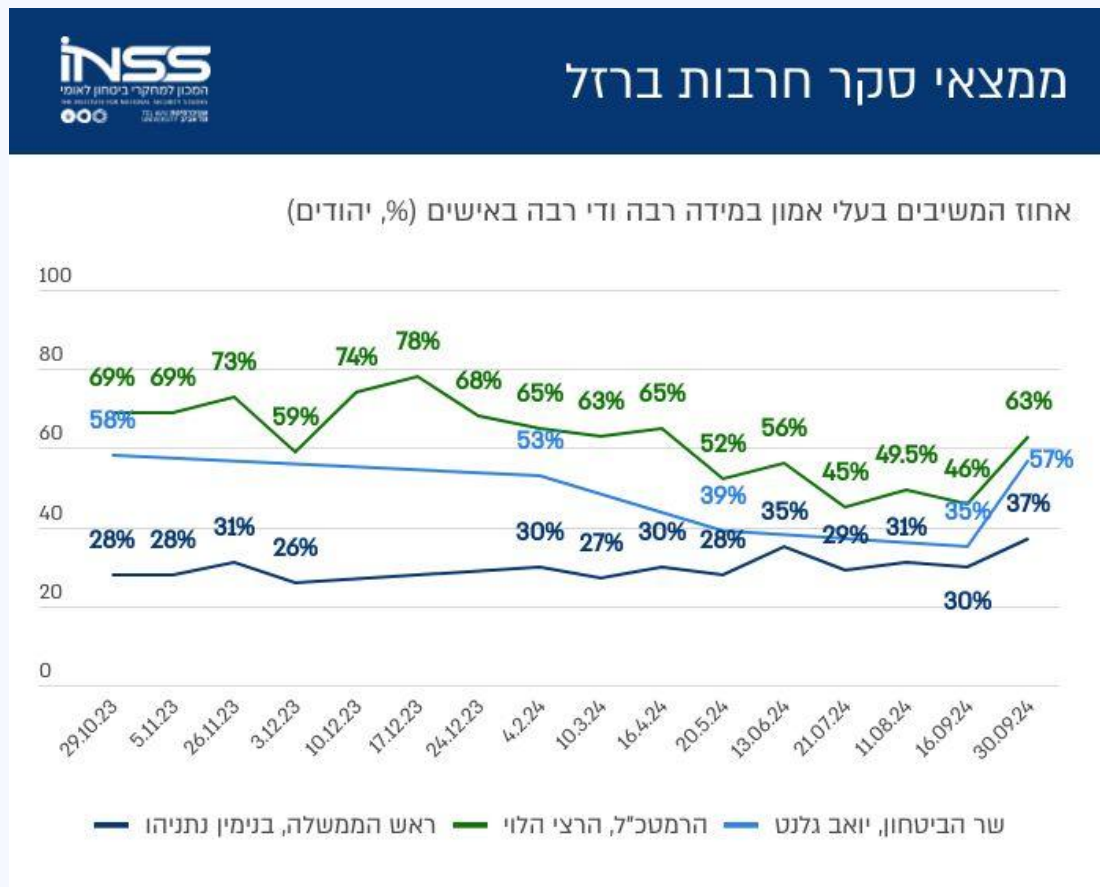
בהמשך להתגברות הלחימה, ב-17 בספטמבר 2024 עדכן הקבינט המדיני-ביטחוני את מטרות המלחמה והוסיף להן את "השבת תושבי הצפון לבתיהם בבטחה". באותו היום אחר הצהריים, יותר מ-3000 אנשי חזבאללה נפצעו ועשרות נהרגו בתוך חצי שעה ברחבי לבנון מפיצוצי ביפרים שנשאו עימם. הפעולה זכתה לסיקור תקשורתי נרחב בישראל ובעולם והתקבלה בהערכה ציבורית ניכרת ליכולת שהפגינו שירותי הביטחון הישראליים בהוצאה לפועל של מבצע כה מתוחכם ומורכב. למחרת שוב אירעו פיצוצים ברחבי לבנון, הפעם של מכשירי קשר ששימשו את אנשי חזבאללה. זמן קצר לאחר מכן פתח צה"ל בגל תקיפות בדרום לבנון. ב-20 בספטמבר חוסל אברהים עקיל, ראש מערך המבצעים של חזבאללה ובמקביל נמשכו התקיפות העצימות של צה"ל בלבנון. בימים שלאחר מכן חוסלו בכירי חזבאללה נוספים. ב-27 בספטמבר חוסל גם ראש הארגון, חסן נסראללה. גם חזבאללה הסלים את תקיפותיו בתקופה זו, ובין היתר שיגר לראשונה במסגרת המלחמה טילים לעבר גוש דן.

ההצלחות העקביות של פעולות צה"ל הובילו לעלייה משמעותית באמון הציבור בצבא כמו גם ברמטכ"ל ובשר הביטחון, לצד עלייה מתונה יותר באמון בראש הממשלה.

תרשים מספר 7 - אמון בצבא ובחיל האוויר:

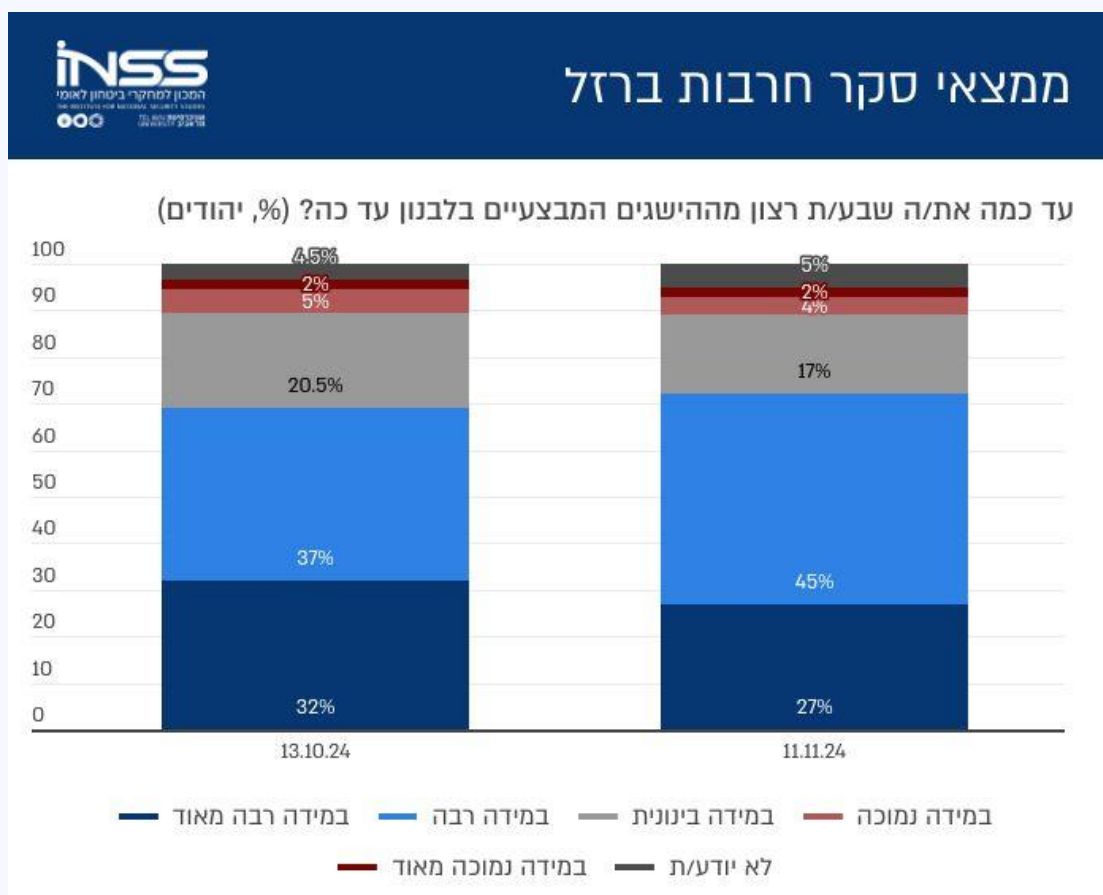

תרשים מספר 8 - אמון בראש הממשלה, הרמטכ"ל ושר הביטחון:

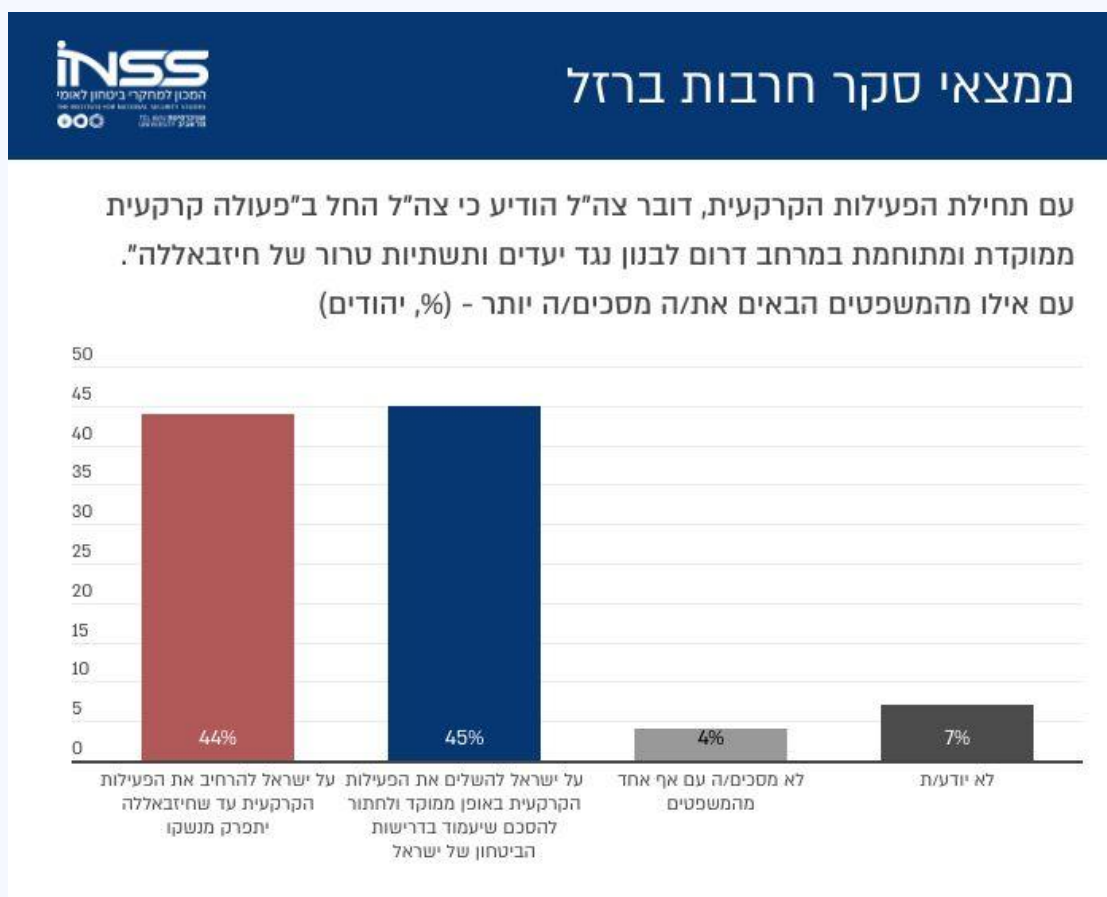

התמרון הקרקעי:

ב-1 באוקטובר 2024 החל צה"ל בפעולה הקרקעית בדרום לבנון, במקביל להמשך תקיפות אוויריות וחיסולי בכירים בחזבאללה. בסקר שנערך בחודש אוקטובר 2024, זמן קצר לאחר תחילת המתקפה הקרקעית, הביע הציבור (היהודי) שביעות רצון גבוהה מההישגים המבצעיים, אשר אף גברה ככל שהתקדמה המערכה כפי שניתן לראות מנתוני הסקר שנערך בנובמבר 2024. תחושת ההצלחה הזו הקרינה גם על האמון בצה"ל באופן כללי ונראה היה שחלה התאוששות מסוימת בתפיסת היכולות המקצועיות של הצבא, שנפגעה עמוקות באירועי ה-7 באוקטובר. ההישגים המרשימים של המערכה, לצד מיעוט יחסי של נפגעים - חרף אזהרות והכנת הציבור למערכה קשה בהרבה - תרמו אף הם לתפיסת ההישג.

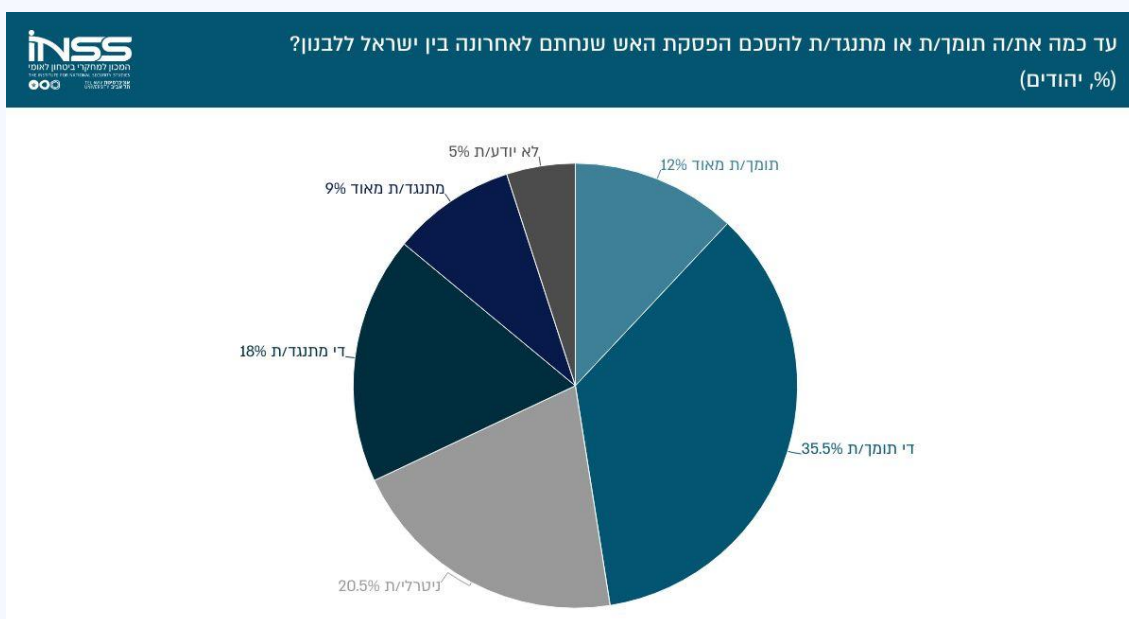
ה הצלחות המבצעיות ושביעות הרצון הגבוהה מן ההישגים הובילו את הציבור להיות חלוק בעמדתו בדבר התוצאה הרצויה של המערכה. בסקר שהתקיים בנובמבר 2024 נמצא כי כמעט מחצית מן הציבור סברה כי על ישראל להרחיב את הפעילות הקרקעית עד שחזבאללה יתפרק ממשקו, בעוד שיעור זהה כמעט סבר כי על ישראל להשלים את הפעילות הקרקעית באופן ממוקד ולחתור להסכם שיעמוד בדרישות הביטחון של ישראל.

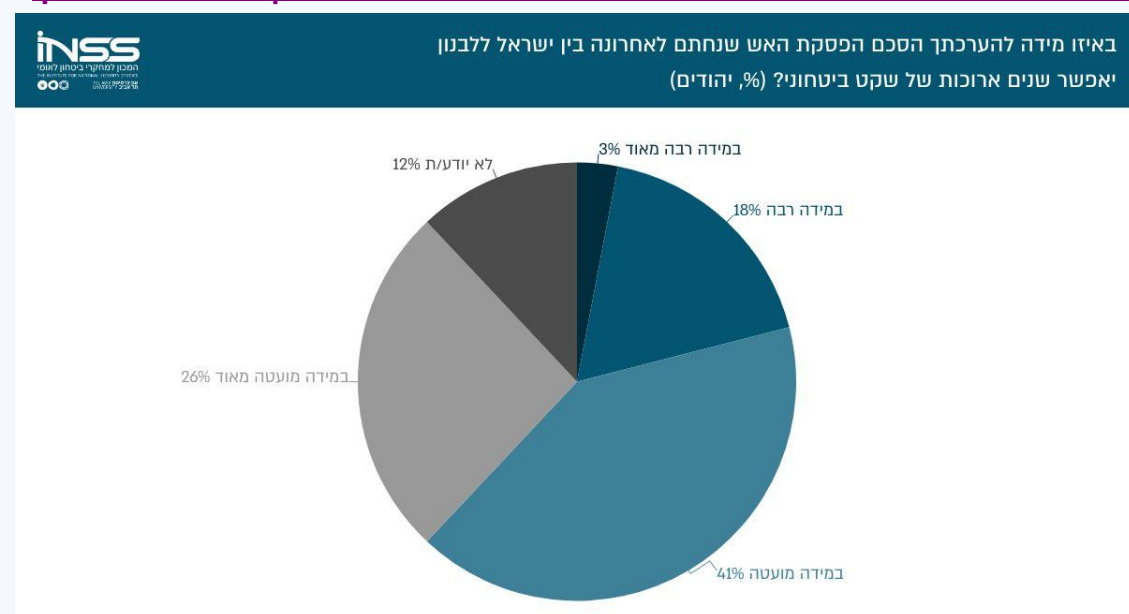
הפסקת האש

ב-27 בנובמבר 2024 נחתם הסכם הפסקת האש בין ישראל ללבנון. אף שכאמור הציבור היה חלוק בדעתו לגבי מצב הסיום הרצוי, משנחתם ההסכם (אשר פרטיו המלאים לא פורסמו לציבור הרחב בעברית) שיעור התומכים בו לפי ממצאי סקר שקיים המכון למחקרי ביטחון לאומי בדצמבר 2024 עלה על שיעור המתנגדים לו. זאת, הגם ששיעור גבוה יחסית, כחמישית מהנשאלים, ציינו כי הם נייטרליים. עם זאת, לצד התמיכה בהסכם, רק מיעוט קטן מהנשאלים סבר כי ההסכם יאפשר שנים ארוכות של שקט ביטחוני, ייתכן על רקע ספקנות כללית אחרי אירועי ה-7 באוקטובר ביחס לאפשרות של שנים ארוכות של שקט - בכל גזרה.

תרשים מספר 11 – תמיכה בהסכם הפסקת האש בלבנון:

תרשים מספר 12 – הערכה לגבי השפעת הסכם הפסקת האש בלבנון:

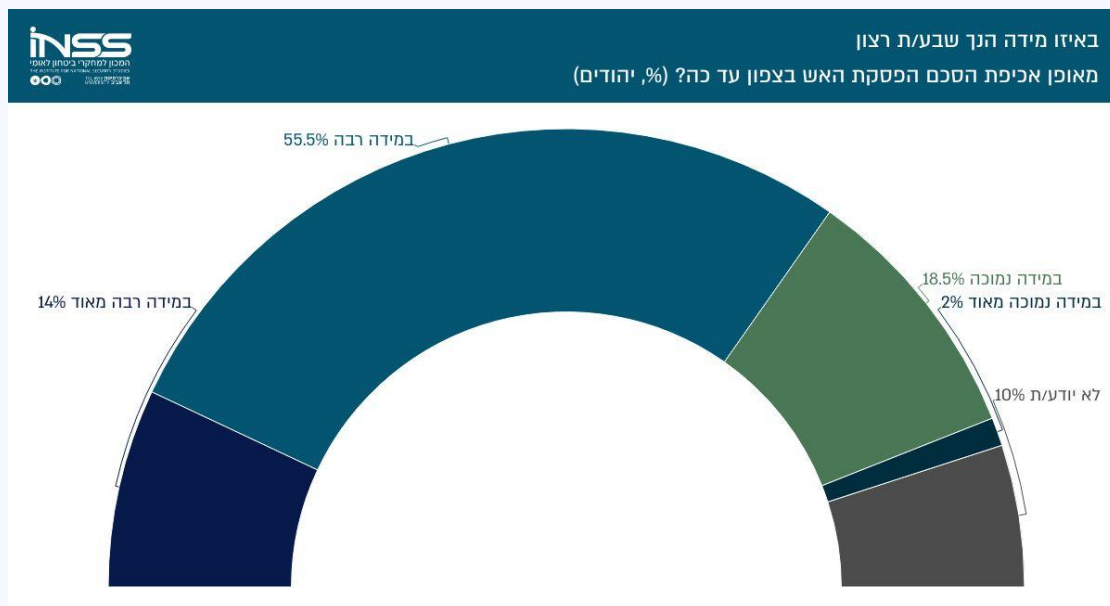
בנוסף, בקבוצת מיקוד שקיים המכון למחקרי בטחון לאומי ב-12 בדצמבר 2024 בקרב מפונים, ציינו רבים מהם כי הם אינם מכירים מספיק את תוכנו של ההסכם או מבינים אותו ואת משמעויותיו. בין היתר אמרו משתתפים: "יש שאלה של האם אנשים בכלל מבינים את ההסכם. הרבה מהאנשים פשוט לא הבינו מה ההסכם אומר. אף אחד לא יודע מה המצב הבטחוני היום" (אורי), אחרים אף ציינו: "רוב האנשים לא יודעים מה ההסכם ולכן השאלה היא לא מייצגת כי אנשים לא ידעו בימים הראשונים. כל תושב צריך להיות רמטכ"ל. אנחנו בסך הכול תושבים, אנשים פשוטים, והתחושה היא שכל אחד מאיתנו נדרש לנתח את הסיטואציה. בסוף, בשורה התחתונה יש פה דבר אחד – אובדן האמון של התושבים מול המדינה והצבא ותחושת ביטחון גרועה ביותר" (מיכל).

הימים שאחרי הסכם הפסקת האש

אחד החששות המרכזיים בקרב תושבי הצפון והציבור ככלל לאורך המלחמה ובפרט אחרי חתימת ההסכם, נגע למדיניות המכילה שנקט צה"ל ביחס להתגרירות החזבאללה. לכן רווחה בשיח הציבורי התפיסה שלפיה מבחנו האמיתי של הסכם הפסקת האש יהיה באכיפתו. כך למשל, משתתפי קבוצת המיקוד הדגישו באופן נרחב סוגיה זו וציינו: "זה חלק מהאמון של בסוף איך מדינת ישראל תדע לשדר את מה שהיא עושה – הצבא, לתושבים ולאזרחים. האכיפה היא קריטית" (מוטי) וכן "לא רוצים תחושת ביטחון, רוצים ביטחון" (מיכל).

לכן, העובדה, שלאחר חתימת ההסכם, לא זו בלבד שצה"ל הגיב לכל הפרה, אלא גם נתפס כיוזם התקפות נגד התעצמות חזבאללה או שיקומו, תרמה לשביעות רצון גבוהה למדי ביחס לאופן אכיפת ההסכם בצפון. כך למשל, בסקר שהתקיים במאי 2025, רוב גדול מקרב הנשאלים היהודים (כ-70 אחוזים) השיבו כי הם שבעי רצון במידה רבה או רבה מאוד מאופן אכיפת ההסכם בצפון עד אותה עת. מדיניות זו של הצבא לוותה גם במפגשים תכופים של בכירי הצבא עם ראשי רשויות ותושבים, בהם שוקפו להם ההישגים המבצעיים ואופן אכיפת ההסכם. גורם נוסף שסייע בחיזוק תחושת הביטחון של האזרחים ואף תרם לנכונותם של תושבים לחזור לישובים היה הימנעות חזבאללה מתגובה לתקיפות התכופות של צה"ל.

תרשים מספר 13 – שביעות רצון מאכיפת הסכם הפסקת האש:

אינדיקציה נוספת להתאוששות האמון ושביעות רצון גבוהה ניכרה בעליה המשמעותית באחוזי הנשאלים שסבורים כי המציאות הביטחונית כיום מאפשרת את חזרת רוב התושבים ליישובי הצפון. בעוד שבחודש נובמבר 2024, טרם חתימת ההסכם, רק 7 אחוזים מהנשאלים היהודים סברו כך ובחודשי ההסכם הראשונים עמד שיעורם על פחות ממחצית הנשאלים, הרי שביוני 2025 עלה שיעור

זה ל-70 אחוזים מן הנשאלים. מציאות זו נתמכה גם בעובדות בשטח, כאשר על פי דו"ח מרכז מידע וידע של מערך הדיגיטל הלאומי, נכון לספטמבר 2025 כ-87 אחוזים מן המפונים חזרו לישובים.¹

לצד שביעות הרצון הגבוהה והתחושה הרווחת כי המלחמה מול חזבאללה סיפקה הישגים ניכרים ומשמעותיים מאוד, משבר האמון המשיך לבוא לידי ביטוי. כך למשל, כאשר הציג פיקוד צפון תערוכת שלל שבמסגרתה חשף אלפי פריטים צבאיים שנלקחו ארצה במהלך התמרון בלבנון, אף שאין חולק על כי התערוכה הייתה רבת רושם, תגובות רבות לפרסומה התמקדו בתזכורת לכך שכל אותו שלל היה מצוי בחזקת החזבאללה מטרים ספורים מהישובים שמדרום לגבול וכן בכך שמה שנאסף לא מלמד על מה שאולי נותר בידי הארגון.

ויחד עם זאת ניתן לסכם את מבצע חיצו הצפון ככזה שנתפס בעל הישגים מבצעיים משמעותיים עד כדי הכרעת חזבאללה. ומכל מקום, ככלל, שביעות הרצון הציבורית ביחס לתוצאותיו הייתה גבוהה.

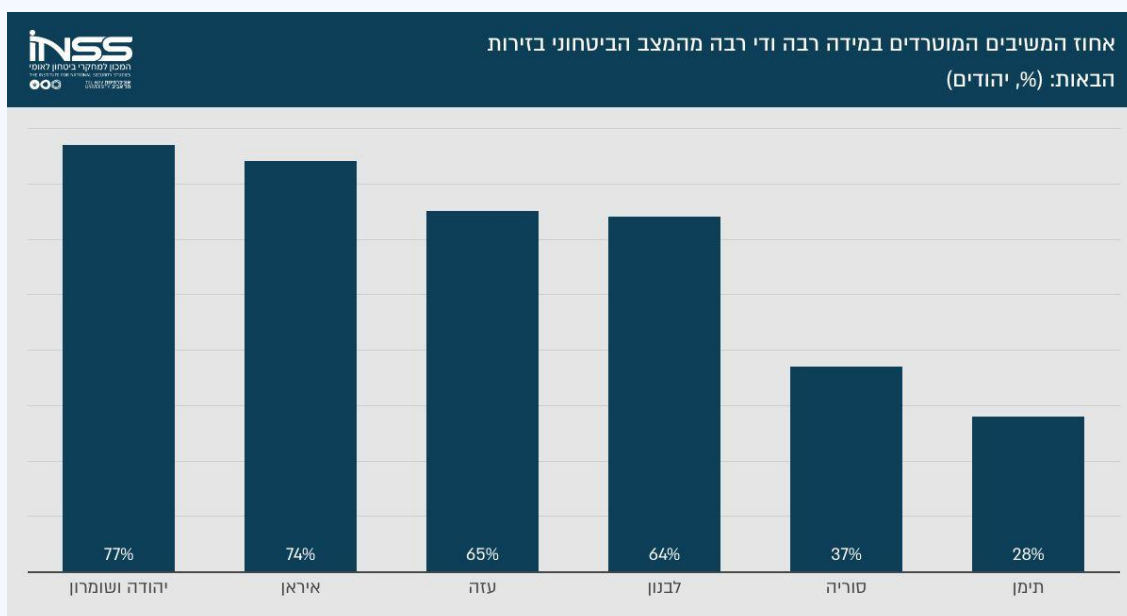
התחממות מחודשת

השקט היחסי שנשמר בזירה הצפונית, או לפחות תפיסת השקט היחסית, התערערו בהדרגה לאחר חודשי הקיץ עד שבמהלך חודש נובמבר 2025, ועל רקע טענות ישראליות ואמריקאיות שלפיהן צבא לבנון אינו ממלא את מחויבותו על פי הסכם הפסקת האש לפרק את חזבאללה מנשקו (אשר לטענת ארצות הברית אמור להסתיים עד סוף 2025), הגבירה ישראל את עצימות תקיפותיה ופעולותיה בלבנון. גם בשיח הציבורי, החלה נשמעת שוב הטענה כי ישראל תידרש לפעולה נוספת בלבנון לנוכח חוסר היכולת של צבא לבנון וממשלת לבנון לפעול לסיכול האיום שמהווה חזבאללה.

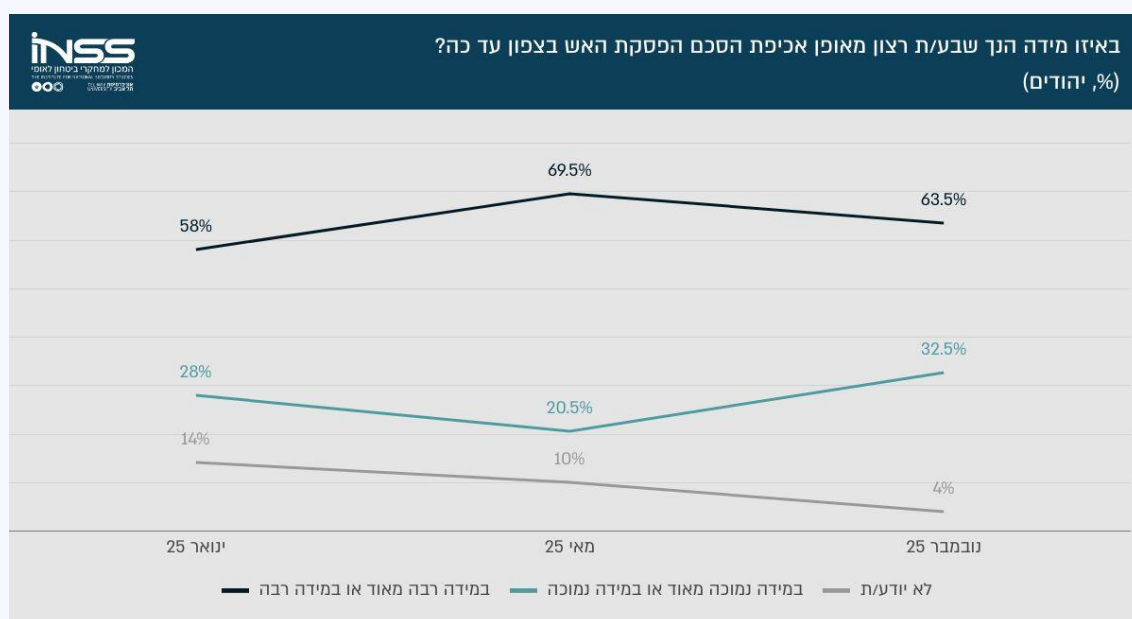
על רקע זה, בסקר הביטחון הלאומי שקיים המכון למחקרי ביטחון לאומי בנובמבר 2025 השיבו כמעט שני שליש מהציבור היהודי (64 אחוזים) כי הם מוטרדים מהמצב הביטחוני בזירת לבנון – שיעור זהה כמעט לשיעור המוטרדים מהמצב הביטחוני בזירת עזה. בנוסף נצפתה ירידה משמעותית בשיעור המשיבים שהביעו שביעות רצון מאופן אכיפת הסכם הפסקת האש על ידי ישראל, וזאת על אף שבתקופה זו הגבירה ישראל את עצימות תקיפותיה וחיסולי הבכירים בחזבאללה. כמו כן, פחות מ-30 אחוזים מהמשיבים היהודים סברו כי המצב הביטחוני הנוכחי בצפון מאפשר ביטחון לתושבים, ומנגד, 46 אחוזים סברו כי הוא מחייב חזרה ללחימה מוגבלת ו-12 אחוזים נוספים סברו כי המצב מחייב חזרה ללחימה עצימה הכוללת תמרון.

¹ עם זאת, הדו"ח מציין כי במספר ישובים ובראשם מטולה, שתולה ומנרה, שיעורי החזרה נמוכים יותר לאור מגוון סיבות ובהן נזק פיזי משמעותי (היוצר מניעה שיקומית), התחלה מאוחרת יותר של תהליכי שיקום ופגיעה באמון התושבים במוסדות.

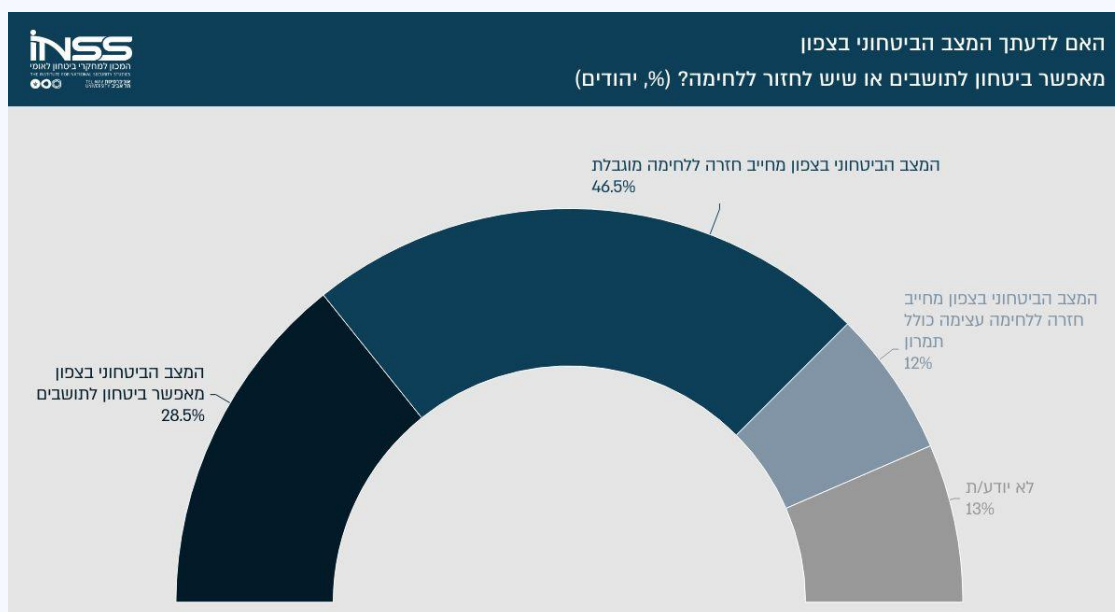
תרשים מספר 14 - שיעור המוטרדים מהמצב הביטחוני בזירות השונות

תרשים מספר 15 - שביעות רצון מאכיפת הסכם הפסקת האש בלבנון:

תרשים מספר 16 – האם המצב הביטחוני הצפון מאפשר ביטחון לתושבים

סיכום

המלחמה מול חזבאללה הסתיימה כשהתפיסה הרווחת בקרב הציבור הייתה שגם אם חזבאללה לא הוכרע באופן שפירק אותו מנשקו, הרי שהמלחמה הסתיימה בניצחון ברור של ישראל. חיסול מנהיג חזבאללה חסן נסראללה גם סיפק תמונת ניצחון מובהקת. אלא שהדינמיקות העולות מניתוח דעת הקהל הישראלית במהלך ומאז סיום מלחמת חרבות ברזל ובתוכה המערכה מול חזבאללה, מצביעות על כך כי הימים שאחרי ה-7 באוקטובר מתאפיינים בתפיסה כללית של הציבור שלפיה אירוע ביטחוני משמעותי יכול להתרחש בכל עת בכל גזרה, ובדריכות מתמדת לקראת אפשרות הסלמה. גם ההצלחות המבצעיות בחזית הצפונית והעובדה שהלחימה שם הסתיימה בהסכם חתום, לבדן אינן מספיקות על מנת להתגבר על ספק מוטמע זה.

אולם, כאשר ההצלחות המבצעיות מלוות בצעדי אכיפה ברורים ובאינדיקציות לשינוי תפיסה המתבטא ביוזמה והימנעות מהכלת התעצמות האויב, מדיניות שכזו באה לידי ביטוי בעליה במדדי האמון ומכאן ביכולת האזרחים להסתמך על הצבא ושאר המערכות ובכוננות להפקיד את ביטחונם בידיהם.

בספטמבר 2024 נוספה למטרות מלחמת "חרבות ברזל" המטרה: "השבת תושבי הצפון לבתיהם, בבטחה". הדגשת ההשבה בבטחה משקפת את ההבנה של ראשי מערכת הביטחון כי על מנת להשיב את תושבי הצפון שפוננו מבתיהם בתחילה המלחמה, לא נדרש רק ביטחון אלא נדרשת גם תחושת ביטחון. תחושת ביטחון ניזונה לא מהמציאות הביטחונית בלבד אלא גם ובעיקר מתפיסת המציאות.

עורכי הסדרה: ענת קורץ ואלדד שביט